

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1974
FORFATTER:	Chr. A. Jensen
TITEL:	Dengang var danskerne sandelig vågne
KORT RESUME:	Fra "Fortl hvad de husker" af Chr. A. Jensen

gik i et ret så hyggeligt og afslappet tempo. For arbejdet udbetaltes en mindre godtgørelse, der kunne bruges på den ugentlige udgangsdag, hvor de indlagte fik lov at slippe uden for fattiggårdens mure. Ofte blev pengene brugt til brændevin, der var billig – 27 øre for $\frac{3}{4}$ liter. Brændevinen skulle drikkes i løbet af fridagen, for der blev ved hjemkomsten foretaget kropsvisitation, og eventuel tiloversbleven spiritus blev beslaglagt. Den blev ud-rørt med et sort pulver og brugt til at pudse fattiggårdens mange kakkelovne med!

Så forsvandt de

Vagabond-belægningen var størst om vinteren. Dels var det på den årstid for koldt at logere i høstakke og lader, dels var det svært at få småjobs, når vinterarbejds-løsheden satte ind. Men når forårssolen kom højt på him-len, kaldte det fri, ubundne liv på lange veje, og så forsvandt mange på den ugentlige udgangsdag.

Tilbage på fattiggårdene var da de gamle, de syge og andre sociale tabere, som hørte til »egne« fattige.

Indtil man i 1910 fik bygget De Gamles Hjem (nu Låsbyhøj), var fattiggården sidste station for ikke så få ældre mennesker, som ikke kunne klare sig selv i egen bolig. Mange af dem, som livet igennem, med de små indtægter, der dengang var beskåret især de ufaglærte,

havde klaret sig uden at få den vanærende fattighjælp, følte det som en dyb nedværdigelse, at de på deres gamle dage måtte ty til fattiggården som sidste station.

Derfor var De Gamles Hjem et vældigt socialt frem-skridt.

Som nævnt blev fattiggården i 1915 erstattet af en ny-bygget institution i den nordvestlige bydel. Hermed forsvandt officielt navnet »fattiggård«, idet nybygningen fik navnet Forsørgelsehjemmet Overmarksgården.

Kommunalt folkekøkken

I den gamle fattiggårds bygning blev fattigvæsenets kontor tilbage. Foranlediget af det omfattende kommu-nale boligbyggeri i Stejlbjerg-kvarteret under 1. verdens-krig blev ansat en boliginspektør, som også fik kontor i den gamle fattiggård. Her var også under 1. verdenskrig et kommunalt folkekøkken med spisesal, hvor byens bor-gere for små penge kunne få middagsmad.

Da forsyningssituationen bedredes med krigens ophør, lukkedes folkekøkkenet, og der blev indrettet husvilde-boliger i bygningen.

Den endte sine dage som rutebilstation med tilhørende café, der i en årrække var meget søgt af bl. a. byens for-eninger. Med etableringen af bybusterminalen forsvandt den gamle fattiggårds sidste bygninger.

Dengang var danskerne sandelig vågne...

– Jeg var 8 år, dengang 1. verdenskrig brød ud den 1. august 1914. Med gysen hørte jeg naboerne snakke om, at nu kom tyskerne nok snart galoperende ned ad bakken derhjemme. Derfor var min forskrækkelse stor, da min voksne bror og jeg, vistnok aftenen efter i mørk-ningen, kom cyklende fra Ågård mod V. Nebel og plud-selig blev standset af to soldater med blanke bajonetter på geværene. Jeg troede, det var tyskere! Men til min store lettelse talte de dansk! Min bror havde et enkelt-løbet jagtgevær på ryggen, og lys havde vi ikke på cyklen, så vi var jo nok under mistanke. Vi blev spurgt om, hvor vi skulle hen, hvad vi kørte efter osv., og så fik vi lov til at køre igen.

Jeg har siden tænkt på, at dengang var danskerne sandelig vågne, når de allerede om aftenen den 2. august havde vagt ved en mindre korsvej som denne her. Senere blev jeg gode venner med de mange soldater. Jeg var med til alle de feltøvelser, som jeg kunne få lejlighed til, og det var en del i de 3–4 år, sikringsstyrken lå på egnen. Vi havde også en soldat indkvarteret derhjemme. Han var fra Thy.

(FORTÆL HVAD DE HUSKER: Chr. A. Jensen, Høj-bo Dons, Alminde)